

Sygn. akt III Ca 1540/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Roman Troll

Sędzia SO Mirella Szpyrka

SO Beata Majewska – Czajkowska

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2019 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa S. S. i A. S.

przeciwko Gminie R.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego i o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w R.

z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. akt I C 1046/17

1) **oddala apelację;**

2) **zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanej 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;**

3) **przyznaje adwokat M. B. (1) od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w R. 2214 zł (dwa tysiące dwieście czternaście złotych), w tym 414 zł (czteryście czternaście złotych) podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu odwoławczym.**

SSO Beata Majewska – Czajkowska SSO Roman Troll SSO Mirella Szpyrka

Sygn. akt III Ca 1540/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w R. oddalił powództwo powodów A. S. i S. S. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego tego Sądu wydanego 27 marca 2008 r. w sprawie o sygn. akt I C 158/06 i zapłatę 50000 zł z tytułu nienależytego zajęcia emerytur powodów przy jego egzekwowaniu (pkt 1.) skierowanie przeciwko pozwanej Gminie R., odstąpił od obciążenia powodów kosztami procesu (pkt 2.) i przyznał adwokatowi M. B. (2) 5904 zł, w tym podatek VAT, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną powodom z urzędu, którą polecił wypłacić ze środków budżetowych (pkt 3.).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło przy ustaleniu, iż wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z 27 marca 2008 r., w sprawie o sygn. akr I C 158/06, zasądzono od A. S. i S. S. na rzecz Gminy R. 16560,18 zł z ustawowymi odsetkami od wymienionych w wyroku kwot liczonymi od 2002 roku, oraz zasądzono koszty procesu. Apelacja powodów została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach o sygn. III Ca 637/08 z 24 lipca 2018 r. Wyrok Sądu Rejonowego w R. uprawomocnił się 24 lipca 2018 r. (tj. w dniu wydania wyroku przez sąd odwoławczy). Wyrokowi temu 17 listopada 2008 r. nadano klauzulę wykonalności i wydano tytuł pełnomocnikowi Gminy R.. W dniu 28 stycznia 2011 r. komornik sądowy wszczął postępowanie egzekucyjne na wniosek Gminy R. w oparciu o wyżej opisany wyrok Sądu Rejonowego w R., o czym zawiadomił dłużników. W toku egzekucji dokonano zajęcia wynagrodzenia za pracę oraz zajęcia świadczeń emerytalno – rentowych dłużników. Egzekucja prowadzona przez Komornika S. przy Sądzie Rejonowym w R. R. K. toczy się, a odsetki na 22 grudnia 2016 r. wynosiły 15747,99 zł.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Rejonowy doszedł do przekonania o bezzasadności powództwa. Wskazał ten Sąd, iż powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego prawomocne orzeczenie sądu może być oparte wyłącznie o regulację art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd Rejonowy wskazał, iż powodowie w tym zakresie powoływali się na przedawnienie roszczenia zasądzonego wyrokiem, inne bowiem okoliczności wskazywane w osobistych pismach powodów, a dotyczące podstaw wydania tytułu, mogły być badane wyłącznie w ramach zgłoszonego środka odwoławczego jakim jest apelacja. W odniesieniu do zwalczanego w sprawie tytułu wykonawczego Sąd Rejonowy stwierdził, że jest nim orzeczenie sądu w postaci wyroku, zatem stwierdzone tym tytułem roszczenie przedawnia się z upływem dziesięciu lat, o których mowa w art. 125 § 1 k.c., a początek biegu przedawnienia rozpoczyna się z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia. Jako, że wyrok w sprawie I C 158/06 uprawomocnił się 24 lipca 2008 r., termin przedawnienia określony w art. 125 § 1 k.c. jeszcze nie upłynął, a co więcej, w czasie biegu terminu przedawnienia nastąpiło zdarzenie, które doprowadziło do jego przerwania (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), albowiem Gmina R. złożyła 21 stycznia 2011 r. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Z tej przyczyny Sąd Rejonowy oddalił powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Przywołując treść art. 405 k.c. w zw. z art. 410§2 k.c. Sąd I instancji stwierdził, iż nie sposób uznać, by pozwana egzekwowała roszczenie bez podstawy prawnej, bowiem powodowie tego nie wykazali (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.), a w aktach komorniczych KM 313/11 znajduje się tytuł wykonawczy, którego do tej chwili nie pozbawiono wykonalności. W toku postępowania w ocenie Sądu I instancji nie wykazano też przesłanek z art. 5 k.c., tj. nadużycia prawa czy naruszenia zasad współżycia społecznego w związku z funkcjonowaniem tytułu wykonawczego w obrocie (choroba powódki, brak środków do życia). Powódka nie stawiała się na przesłuchanie bez usprawiedliwienia, nie wykazała też w inny sposób swego stanu zdrowia. Z tego względu powództwo o zapłatę jako nieudowodnione Sąd Rejonowy oddalił. Jednocześnie Sąd I instancji nie obciążył powodów kosztami procesu mając na względzie zasadę wynikającą z treści art.102 k.p.c. i uznając, że sytuacja materialna powodów jest trudna, co uzasadniało ich zwolnienie z kosztów sądowych, nadto z zeznań powoda wynika, że powódka leczy się i ma problemy zdrowotne. W tym stanie rzeczy za celowe uznał odstąpienie od zasady obciążania strony przegrywającej kosztami procesu. Wynagrodzenie adwokata powodów z urzędu zasądzono zgodnie z § 8 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (dwa roszczenia, tj o zapłatę i pozbawienie tytułu wykonalności), doliczając podatek VAT.

Apelację od tego wyroku złożyli powodowie, zaskarżając go w części dotyczącej pkt. 1. i zarzucając mu naruszenie: art. 125 § 1 k.c. w brzmieniu ustalonym ustawą z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie Kodeksu cywilnego i innych ustaw w związku z art. 5 pkt 1 tej ustawy oraz art. 124 § 2 k.c. poprzez nieuwzględnienie, że od 9 lipca 2018 r. roszczenia stwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu przedawniają się z upływem 6 lat, a do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy z 13 kwietnia 2018 r. i w tym samym dniu (9 lipca 2018 r.) jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym ustawą z 13 kwietnia 2018 r., a w konsekwencji uznanie, że roszczenie stwierdzone tytułem wykonawczym wydanym w sprawie sygn. akt I C 158/06 jest nieprzedawnione, podczas gdy z brzmienia tych przepisów wynika, iż w chwili składania apelacji roszczenie stwierdzone tym tytułem uległo już przedawnieniu, albowiem termin przedawnienia dla tego roszczenia wynosi obecnie 6 lat,

a roszczenie powstało przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej i nie było jeszcze przedawnione w tym terminie, a jego nowy termin biegu przedawnienia nie może jeszcze się rozpocząć w myśl art. 5 pkt 2 zd. 1 ustawy zmieniającej, gdyż stoi temu na przeszkodzie

art. 124 § 2 k. c. (przedawnienie nie biegnie na nowo dopóki postępowanie egzekucyjne nie zostanie zakończone); art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że nie zostały wykazane okoliczności wskazujące na to, że dalsza możliwość egzekwowania roszczenia wynikającego z tytułu wykonawczego stanowi naruszenie zasad współżycia społecznego przez pozbawienie powodów środków do życia i funkcjonowania, gdyż z ich zeznań oraz dokumentów wynika, że są oni na skutek prowadzonej egzekucji komorniczej w wyjątkowo trudnej sytuacji - powódka otrzymuje 500 zł świadczenia emerytalnego, a same odsetki od należności wskazanej w tytule wykonawczym wynosiły na 22 grudnia 2016 r. - 15747 399 zł, a ponadto pozwana zwlekała ze złożeniem wniosku o egzekucję świadczeń przez ponad 2 lata, co dodatkowo wpłynęło na wysokość samych odsetek od kwoty głównej roszczenia; art. 405 k.c. w związku z art. 410 k.c. poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że powodowie nie wykazali, aby świadczenia w wysokości 50000 zł były egzekwowane nienależycie i pozbawione podstawy prawnej, podczas gdy wskazali zdarzenia i zarzuty, w jakich upatrują podstaw do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego i wówczas po pozbawieniu tego tytułu wykonalności konsekwentnym było żądanie zwrotu 50000 zł jako bezzasadnie wyegzekwowanej; art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie powództwa, podczas gdy z dowodów zgromadzonych w aktach sprawy wynika, że na dzień wniesienia apelacji termin przedawnienia roszczenia zasądzonego nakazem zapłaty z 27 marca 2008 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności uległ przedawnieniu, a przedawnienie nastąpiło po wydaniu tytułu wykonawczego, wskutek czego zobowiązanie wskazane w tym tytule wygasło, a ponadto po zamknięciu rozprawy w sprawie o sygn. akt I C 158/06 nastąpiły zdarzenia wskutek, których zobowiązanie nie powinna być egzekwowane, to jest wierzyciel zwlekał z wszczęciem postępowania egzekucyjnego, co doprowadziło do wzrostu wysokości odsetek, a u samych powodów zmniejszyły się w sposób znaczny możliwości zarobkowe i majątkowe, gdyż powódka i powód pobierają świadczenia emerytalne oraz chorują.

Przy tak postawionych zarzutach powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego oraz odstąpienie od obciążania powodów ewentualnymi kosztami zastępstwa procesowego przed sądami obu instancji

z uwagi na ich sytuację materialną. Na wypadek uznania niezasadności wniosków apelacji wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i w całości przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje za własne, przy czym w treści pisemnego uzasadnienia wkradł się błąd

w zakresie oznaczenia roku prawomocności orzeczenia, którego pozbawienia wykonalności powodowie się domagają, gdyż jest to nie 2018 r., a 2008 r. Prawidłowa data pojawia się

w części zważeniowej uzasadnienia Sądu Rejonowego. Z apelacji także wynika, że orzeczenie uprawomocniło się w 2008 r.

Z prawidłowych ustaleń faktycznych wynika, że pomiędzy prawomocnością w wyroku, którego pozbawienia wykonalności domagają się powodowie, a wszczęciem egzekucji, nie upłynęły nawet 3 lata, a więc nie doszło nawet do przedawnienia roszczeń odsetkowych. Jednocześnie w chwili wszczynania egzekucji przepisy regulujące termin przedawnienia wskazywały na to, że co do roszczeń wynikających z wyroku wynosi on 10 lat, a w przypadku wszczęcia egzekucji bieg terminu przedawnienia przerywa się (art. 125 § 1 k.c. w związku z art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), a po przerwaniu biegnie na nowo (art. 124 § 1 k.c.), lecz przy wszczęciu egzekucji dopiero od jej zakończenia (art. 124 § 2 k.c.). Po zmianie przepisów, na którą wskazują apelujący, terminy przedawnienia w istocie skróciły się, natomiast w żaden sposób nie doszło do zmiany regulacji art. 123 k.c. oraz 124 k.c., a co za tym idzie - biegnący termin przedawnienia uległ

przerwaniu przed jego upływem i przed wejście w życie zmian regulacji prawnych. Z tego powodu niezasadnie podnosi apelacja, że doszło do upływu terminu przedawnienia, gdyż egzekucja nie została jeszcze zakończona, a wszczęto ją przed upływem terminu przedawnienia. Ustawa wskazana w apelacji może doprowadzić dopiero do zmiany terminu przedawnienia w sytuacji zakończenia egzekucji bez wyegzekwowania należności, albowiem dopiero wówczas będzie on biec na nowo, już z innym okresem przedawnienia.

Trzeba też zaznaczyć, że wskazywane przez powodów kwestie związane ze wszczęciem egzekucji nie mogą stanowić podstawy do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności bądź też zobowiązania pozwanej do zapłaty należności wyegzekwowanych z tego tytułu, albowiem to skarżący, jako dłużnicy mają obowiązek bieżącego regulowania swoich zobowiązań wobec obecnej pozwanej, a jeśli się z nich nie wywiązali, to powinni je spłacić w toku egzekucji. W toku tego postępowania powodowie nie wykazali, aby doszło do wygaśnięcia zobowiązania, np. wskutek zapłaty bądź niemożności jego egzekwowania, np. wskutek przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym. Zaś tytuł prawny do prowadzenia egzekucji istnieje, ewentualny jego brak mógłby czynić powództwo o zapłatę zasadnym, taka okoliczności jednak w sprawie nie zachodzi.

Oceniając zastosowanie regulacji art. 5 k.c. w tej sprawie trzeba mieć na uwadze okoliczność, że powodowie nie wykazali jakiegokolwiek chęci regulowania zobowiązania, a dotyczyło ono czynszu najmu. Nie starali się go realizować wówczas, gdy byli w pełni sił, natomiast obecnie starają się przerzucić ciężar zapłaty odsetek od tego zobowiązania na stronę pozwaną. Taka postawa kłóci się z regulacją art. 5 k.c., nie może być więc ona podstawą do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w rozpoznawanej sprawie i w jej okolicznościach faktycznych.

Zatem kwestia dotycząca nienależnego świadczenia została prawidłowo w oceniana przez Sąd Rejonowy, albowiem podstawą wyegzekwowania świadczenia był prawomocny tytuł wykonawczy, który nadal jest egzekwowany. Nie doszło też do przedawnienia roszczenia, a co za tym idzie nie można pozbawić tytułu wykonawczego wykonalności; nie doszło także do wykonania świadczenia nienależnego.

Trzeba też zaznaczyć, że powodowie będąc w sile wieku mogli uregulować samodzielnie zobowiązanie bez potrzeby kierowania tytułu wykonawczego do egzekucji, lecz tego nie zrobili. Trudno w tym zakresie czynić zarzut pozwanej, która finalnie wszczęła egzekucję, pozostawiając wpięrw dłużnikom 3 lata na dobrowolne uregulowanie zobowiązania.

Zastosowana przez Sąd Rejonowy regulacja prawna jest prawidłowa.

Dlatego też zarzuty apelacji są bezzasadne.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację jako bezzasadną należało oddalić.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. Wniosek o odstąpienie od obciążania powodów kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną należało uznać za bezzasadny; w ocenie Sądu Okręgowego trudna sytuacja materialna i życiowa pozwanych nie stanowi wystarczającej podstawy do uwzględnienia tego wniosku, bowiem już z tej przyczyny, mimo niezasadności powództwa, pozwana nie otrzymała zwrotu kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez nią w postępowaniu przed Sądem I instancji. Powodowie zdecydowali się na dalsze popieranie swoich żądań skal dając apelację, mimo negatywnej ich oceny przez Sąd

I instancji, winni więc liczyć się z ewentualnością przegrania sprawy w instancji odwoławczej i koniecznością zwrócenia pozwanej kosztów postępowania, albowiem każdorazowo ocena, czy istnieją przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c. należy do dyskrecjonalnego uznania sądu. W świetle przedstawionych wyżej okoliczności sprawy, w ocenie Sądu Odwoławczego sprzecznym z zasadami współżycia społecznego byłoby odstąpienie od obciążenia powodów kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwaną także w postępowaniu przed Sądem II instancji. Zasądzono tym samym od pozwanych jako strony przegrywającej sprawę w tej instancji koszty zastępstwa procesowego ustalone na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265) w związku z § 10 ust 1 pkt 1 tego rozporządzenia.

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu odwoławczym ustalono na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1513) w związku z § 4 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 18), § 8 pkt 6 tego rozporządzenia i § 16 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia.

SSO Beata Majewska-Czajkowska SSO Roman Troll SSO Mirella Szpyrka